

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.
- zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek

ismerete.

- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütem súlyok
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermek– és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok
- A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvola iskola I. (EMB 5457)

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)

Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Béres János: Furulya iskola I. (EMB 5406)

Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.

A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.

A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.

Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütem súlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzés technika kialakítása érdekében.

- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
 Jenev Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
 Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
 Józsefné Szmracsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
 Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
 Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
 Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
 Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
 Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
 A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
 A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
 Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.

- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitarított hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
 Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
 Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)
 Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
 Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
 Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
 Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény

Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.

- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: *f*, *mf*, *p*.
- Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játék.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
 Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
 M. Moysé: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
 Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
 Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
 Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
 Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
 Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
 Dolzsjikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
 Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.
 Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
 Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat–felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségi szintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
- M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
- Bartók Béla: Este a székeknél (Pröhle) (EMB 8317)
- Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)

Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c^1 – g^3 –ig, kromatikusan.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötöttek!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Barokk táncétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A”tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.

- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy a nélkül)
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás októvalakkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tánccok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c^1-h^3 –ig, kromatikusan.

Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakiséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1 – a^3 –ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.
- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
- Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
- M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
- Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
- Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
- Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
- Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
- Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
- Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
- Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)

Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vigh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

Igényes hangindításra való törekvés

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.

Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.

Árnyaltabb dinamikai kifejezés

Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségi szintre emelése, további differenciálása.
- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.

Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangterjedelem: c¹–h³–ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.

- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
 Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
 Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
 Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
 Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
 Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
 Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
 Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása;

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (*ff*, *pp*) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befördítés).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Bononcini: Táncok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Quantz: Sonata in F–dur op. 3 no. 6 (Peters 9675)
 Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 E. Köhler: Válogatott duók (Tösér) (EMB 13780)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807)
 Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat– és dominánsszeptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla–skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
 M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
 Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
 Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
 Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
 Mozart: G–dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
 Mozart: C–dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
 Vivaldi: Concerto V. F–dur op. 10 (Schott FTR 83)
 Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10 (Schott 41413)
 Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
 Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: *minimum 15 perc*

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.

– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.

– Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.

– Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,

– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,

– intonáció,

– hangszerkezelés,

– artikulációk és díszítések alkalmazása,

– helyes ritmus és tempó,

– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,

– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.

– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.

– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).

– Különböző korhú díszítésfajták megismerése.

– A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.

– Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.

– A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.

– Skálák különböző kötésvariációkkal.

– A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.

– Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.

– Különböző díszítések korhú és stílusos alkalmazása.

– Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.

– Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flötenetűden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála,

– Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,

– Egy szonáta tételpár

– Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármashangzat (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Die zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása. Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
- A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármass nyelvűtés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)

Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)

J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)

Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)

M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)

Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)

Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)

Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)

Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)

Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)

Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)

Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)

G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)

Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)

Doppler: Duettino américain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)

Jean–Jean: Modern etűdök

Követelmények

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármass– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel

kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála,

– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,

– Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Az eddig tanult ismeretek összegzése.

– Modern zenei effektusok.

– Pergőnyelv.

– Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.

– A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).

– Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.

– Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.

– Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.

– Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségei kihasználásával.

– A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.

– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.

– Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömet szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)

E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)

E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)

Iltzs Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás

Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)

Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)

A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)

Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)

Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)

Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)

F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvalára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)
E. Bozza: Trois pièces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Jean–Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvalára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean–Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötés módokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuo I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
 J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
 Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Popp – Moniuszko: A fonólányka (PWM 1179)
 Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
 Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
 Decsényi János: Szonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény

- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
 A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
 Különböző díszítések stílusos alkalmazása
 A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
 Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.
- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármass nyelvütés.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvalára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyses: Exercises Journalier pour la Flûte (Leduc 16638)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I–II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)

Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók I–III. (EMB 6562, 6640, 7816)
J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037–38)
J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása. Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy barokk kamaramű,
- Egy előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tempó– és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (*pp*, *ff*).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
- A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Pièce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
Dávid: Szonáta (EMB 1867)
Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
W. Fr. Bach: Sechs Duette I–II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény

A laza, könnyed ujjtechnika.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
Érzékeny és igényes intonáció
Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátosságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszerttechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frullató-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási

lehetőségek kihasználásával.

- Memóriafejlesztés, koncentráció hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652)
Jean–Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)
S. Karg–Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingräber 2240)
E. Bozza: Quator Études – Arabesques (Leduc 22830)
Ittész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 flütes) (Symphony 691–24)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. Castérède: Flütes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flütes (ad libitum 4 flütes) (Leduc 23296)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él- és réshangok, frulláto–módok)

A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.

A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushú díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és –befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean–Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
  - Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvalára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvalára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
  - Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
  - Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrészszel ellátott tanuló–hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.